

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่จัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ เรื่อง โอวาท 3 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เปรียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ เรื่อง โอวาท 3 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 และ 3) ศึกษาเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ในภาพรวม และรายด้าน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ตำบลปรัก อำเภอทุ่งใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดควน โรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา โรงเรียนบ้านควนลำภู โรงเรียนบ้านไสใหญ่ โรงเรียนคลองหมื่นเพชร และโรงเรียนบ้านหนองคล้า จำนวน 6 โรงเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 129 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา ตำบลปรัก อำเภอทุ่งใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวนนักเรียน 41 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง โอวาท 3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เรื่อง โอวาท 3 มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประเมินค่าของลิเคิร์ต จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test แบบ dependent samples และ t-test แบบ one samples test

สรุปผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ แตกต่างจากเกณฑ์เป้าหมายของคุณภาพผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งตั้งเกณฑ์ไว้ว่านักเรียนต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ สูงกว่าเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70

3. เจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านคุณค่าความสำคัญและประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านเนื้อหาการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ เป็นการนำเอาหลักวิธีการสอนที่พระพุทธเจ้าทรงใช้สอนแก่พุทธบริษัท มาเป็นแนวทางในการสอน วิธีการนี้เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน ได้ค้นคว้าหาทางเลือกในการคิดแก้ปัญหา ได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ โดยมีลำดับขั้นตอนไว้ดังนี้ ขั้นตอนปัญหา (ขั้นทุกข์) หมายถึง ให้นักเรียนได้เผชิญกับ

ปัญหาจากสถานการณ์ต่างๆ ได้แก่ นิทาน เรื่องเล่า การแสดงบทบาทสมมติ ข่าวสื่อพิมพ์ ในประเด็นปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เช่น การขาดศีลธรรม การมัวเมาหมกมุ่น ในอบายมุข การขาดความกตัญญูกตเวทิต การไม่มีระเบียบวินัย ฯลฯ ในสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม แล้วให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกหัวข้อที่กำหนดไว้ แล้วให้แต่ละกลุ่มช่วยกันพิจารณากำหนดเหตุของปัญหานั้น ขึ้นตั้งสมมติฐาน (ขั้นสมมุติ) หมายถึง ให้นักเรียนหาสาเหตุของปัญหาที่ยกมากล่าวในขั้นที่ 1 มาวิเคราะห์วินิจฉัยหา มูลเหตุของปัญหา เพื่อกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการแก้ไข ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้นนิโรธ) หมายถึง ให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายที่หมดปัญหาข้อสงสัย และเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาจากสาเหตุที่ค้นพบในขั้นสมมุติ วิเคราะห์ถึงผลที่จะได้รับ โดยการศึกษา ค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการทดลองให้เห็นประจักษ์ซึ่งคำตอบ ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและ สรุปผล (ขั้นมรรค) หมายถึง ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลที่รวบรวมได้ในขั้นนิโรธ เลือกแนวทางที่ดีที่สุดหรือเป็นไปได้มากที่สุด กำหนดวิธีการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา หลังจากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอวิธีปฏิบัติ ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายหลังจากแต่ละกลุ่ม อภิปรายเสร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย นิภาภรณ์ จันทร์คุณ (2547, 66) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลการจัดการ เรียนการสอนวิทยาศาสตร์ แบบอริยสัจ 4 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ประภาพรณ อินทร์เพ็ญ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผล การสอนแบบอริยสัจสี่ โดยใช้เทคนิคกลุ่มคิดคู่สร้างในวิชาสังคมศึกษา ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ อริยสัจสี่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ดาวรุ่ง อิมเอิบ (2546, 21) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการสอนแบบอริยสัจสี่ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน เรื่องหลักธรรม ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจสี่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ สามารถพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ ค้นคว้าหาทางเลือกในการคิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบและมีการดึงเอาปัญหาที่นักเรียน ได้พบกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาจากนิทานหลายรูปแบบ จากสื่อสิ่งพิมพ์ หรือจากสถานการณ์ เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เป็นต้น เป็นการช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน

ชั้นสมุทขนักเรียนได้ร่วมมือกันกับสมาชิกในกลุ่มช่วยกันสำรวจหาสาเหตุของปัญหา ซึ่งแต่ละคนจะมีมุมมองแตกต่างกันออกไป ชั้นนิโรธ นักเรียนได้ตั้งเป้าหมายที่จะแก้ปัญหาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอแนะแนวทาง ซึ่งเป็นทางเลือกการแก้ปัญหาตามความคิดของตนด้วยวิธีที่หลากหลาย ชั้นมรรค นักเรียนมีอิสระในการตัดสินใจที่จะเลือกปฏิบัติด้วยวิธีที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดในการแก้ปัญหา ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดนี้นักเรียนเป็นผู้กระทำเองทั้งหมด ครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นับได้ว่าการสอนตามแนวอริยสัจสี่ เป็นการสอนที่ฝึกให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างแท้จริง นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นได้คิดเอง และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการสอนลักษณะนี้เป็นวิธีการที่เน้นผู้เรียนได้ประสบและทราบวิธีการแก้ปัญหา ช่วยให้นักเรียนคิดเป็น แก้ปัญหาได้ด้วยตนเองในปัจจุบันและอนาคต หากใช้วิธีการสอนเช่นนี้บ่อยๆ จะทำให้ผู้เรียนคิดเป็นแก้ปัญหาเป็น เมื่อเกิดปัญหาอะไรขึ้นในชีวิตของตนเองก็ไม่ตระหนกตกใจ จะรีบแก้โดยทันทีและการแก้ปัญหาที่ดีนั้นจำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจที่ดีด้วย จึงจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาไปตามทิศทางที่กำหนดไว้

2. เจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านความรู้สึกรู้จักต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อีกหลังจากการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านเนื้อหาการเรียนรู้อีกหลังจากการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และด้านคุณค่าความสำคัญและประโยชน์หลังการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนและส่งเสริมเจตคติของนักเรียนเป็นอย่างดี เพราะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ย่อมส่งผลถึงเจตคติต่อการเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (Bloom, 1982) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าผู้ที่ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะช่วยเพิ่มเจตคติที่ดีต่อวิชานั้น ในทางบวก และในทางกลับกันเจตคติในทางบวกก็จะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นด้วย และกรกฎ วงศ์ไชยเสรี (2550, 68) ที่ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงเจตคติต่อวิทยาศาสตร์จากบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียที่จัดกระบวนการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งพบว่าคะแนนเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของกลุ่มทดลองหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพระมหารุ่ง ออบเชย (2549, 71) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจสี่กับการสอนตามปกติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจสี่ มีเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลวิจัยเป็น

เช่นนี้เนื่องมาจากเหตุผลคือ การสอนตามหลักของอริยสัจสี่เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ระบุดำมาจากหลักวิธีสอนของพระพุทธเจ้า โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนคิดเป็น คิดอย่างมีระเบียบ รู้วิธีหาเหตุผลเลือก และตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนได้วางพื้นฐานการคิดให้นักเรียนโดยการทำกิจกรรมกลุ่มที่เน้นให้นักเรียนรู้จักคิดแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักการของการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียนเป็นการเอื้อเพื่อต่อการเกิดเจตคติที่ดี จึงมีผลต่อเจตคติทางพระพุทธศาสนาที่ดีขึ้น ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ที่นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี จึงเป็นผลให้เจตคติต่อสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ก่อนการสอนครูควรเตรียมความพร้อมของนักเรียนด้วยการฝึกทักษะกระบวนการคิดภายใต้การทำงานแบบกลุ่ม ด้วยนักเรียนไม่คุ้นเคยกับการทำงานเป็นกลุ่ม จะพบว่าจะเกิดปัญหาการเข้ากลุ่มช้า ควรกำหนดสมาชิกในกลุ่มก่อนการทดลอง ด้วยการจับฉลากหรือเลือกจากนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน มารวมกัน ตั้งชื่อกลุ่ม กำหนดหน้าที่ภายในกลุ่ม ตำแหน่งประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม ผู้รายงาน และสมาชิกกลุ่ม ครูควรอธิบายหน้าที่ตำแหน่งต่างๆ ภายในกลุ่มให้เข้าใจและให้นักเรียนเวียนกันทำหน้าที่สำคัญของกลุ่ม

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่จะต้องใช้เวลาที่ต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะมากกว่า 3 ชั่วโมงต่อครั้ง ครูควรวางแผนและอำนวยความสะดวกให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมนอกเวลาเรียนหรือมอบหมายให้เป็นภาระงานนอกเวลาเรียนแล้วนำผลการศึกษามาประมวลด้วยกันภายในกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง

1.3 ควรมีการแนะนำนักเรียนให้เข้าใจวิธีการเรียนก่อนเพราะถ้านักเรียนเกิดความสับสนหรือไม่เข้าใจวิธีการเรียนอาจส่งผลให้นักเรียน ไขว้เขวและเรียนรู้นอกประเด็นจนไม่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน

1.4 ควรมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ปลายทางของการเรียนในทุกแผนการเรียนและให้นักเรียนศึกษาเป้าหมายของภาระงานที่ต้องทำเพื่อเป็นแนวทางการวางแผนการทำงานภายในกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกภายในกลุ่มมีงานที่ต้องทำทุกคน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรนำวิธีสอนตามแนวอริยสัจสี่ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่น สาระการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนตามแนวทฤษฎีที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ความมีวินัยในตนเอง ความรับผิดชอบ หรือทักษะการคิด

2.3 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบผลการสอนตามแนวทฤษฎี ในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

